

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР ПЕТОМ ИЗДАЊУ	13
ПРЕДГОВОР ЧЕТВРТОМ ИЗДАЊУ	13
ПРЕДГОВОР.....	13
НАПОМЕНА УЗ ТРЕЋЕ ИЗДАЊЕ.....	15

Део I СРЕДЊИ ВЕК

Глава I	
ДОБА РАНОГ ФЕУДАЛИЗМА (VII–XII век)	19
1. ОПШТИ ПОГЛЕД	19
Одабрани извори и основна књижевност	20
2. ХРВАТСКА.....	21
2.1. Постанак државе	21
2.2. Независност и успон.....	22
2.3. Расуло и пропаст	24
2.4. Државна организација и феудални односи.....	24
2.5. Право.....	26
Одабрани извори и основна књижевност	27
3. РАШКА И ДУКЉА.....	27
3.1. Општи поглед	27
3.2. Државна организација и феудални односи.....	29
Одабрани извори и основна књижевност	30
Глава II	
ДОБА РАЗВИЈЕНОГ ФЕУДАЛИЗМА (XII–XV век)	31
1. ОПШТИ ПОГЛЕД	31
2. БОСНА	31
2.1. Постанак и развитак државе	31
2.2. Држава и црква.....	32
2.3. Право.....	35
2.3.1. Увод.....	35

2.3.2. Статусно право	35
2.3.2.1. Властела	35
2.3.2.2. Сељаци	36
2.3.2.3. Робови.	37
2.3.2.4. Грађани.	38
2.3.3. Имовинско право	38
2.3.4. Породично и наследно право	40
2.3.5. Кривично право.	42
2.3.6. Процесно право.	43
Одабрани извори и основна књижевност	44
3. СРБИЈА	45
3.1. Постанак и развитак државе	45
3.2. Државна и црквена организација	50
3.2.1. Владалац	50
3.2.1.1. Владалачки наслов.	51
3.2.1.2. Престолонаследни ред	52
3.2.1.3. Владаочеви приходи	54
3.2.1.4. Дворски апарат.	55
3.2.2. Државни сабор.	56
3.2.3. Српска црква	58
3.3. Право.	59
3.3.1. Споменици српскога права	59
3.3.2. Статусно право	61
3.3.2.1. Властела	61
а) Световна и црквена властела.	61
б) Велика и мала властела и властеличићи.	62
в) Властела – баштиници и пронијари	62
3.3.2.2. Себри	63
а) Меропси.	64
б) Власи	65
в) Сокалници и сеоске занатлије.	66
г) Отроци.	67
д) Сеоско свештенство.	68
3.3.2.3. Грађани.	69
3.3.2.4. Странци	69
3.3.3. Имовинско право	70
3.3.3.1. Стварно право	70
3.3.3.2. Облигационо право.	72

3.3.4. Породично право	74
3.3.5. Наследно право	76
3.3.6. Кривично право.	78
3.3.6.1. Општи део	78
3.3.6.2. Посебни део	81
а) Кривична дела против јавног поретка	81
б) Кривична дела против вере	82
в) Кривична дела против личности	83
г) Кривична дела против имовине	84
3.3.7. Процесно право.	85
3.3.7.1. Судско уређење	85
3.5.7.2. Судски поступак	87
Одабрани извори и основна књижевност	89
4. ДУБРОВНИК (VII–XIX ВЕК)	91
Одабрани извори и основна књижевност	94

Део II НОВИ ВЕК

Глава I	
СРБИЈА	99
1. ОД ПРВОГ УСТАНКА ДО УСТАВОБРАНИТЕЉА	99
1.1. Стварање државе Првог устанка (1791–1813)	99
1.1.1. Економски и друштвени односи у Београдском пашалуку у другој половини XVIII века.	99
1.1.2. Продубљивање имовинских и социјалних разлика и карактер Првог устанка	101
1.1.3. Организација власти у држави Првог устанка	102
1.1.4. Уставно питање и уставни акти у Србији 1804–1813.	108
1.1.5. Закони у Првом српском устанку.	112
1.2. Образовање државе по избијању Другог српског устанка.	114
1.2.1. Споразум кнеза Милоша и Марашли Али-паше и султанови фермани из 1816. године.	114
1.2.2. Друштвено-економске прилике за време прве владе кнеза Милоша.	115
1.2.3. Организација власти у периоду двовлашћа 1815–1830.	117
1.2.4. Одредбе о положају Србије у руско-турским уговорима 1812–1829.	120

1.2.5. Хатишерифи из 1830. и 1833. и појава Србије као вазалне државе.	121
1.3. Уставни развитак 1835–1839.	123
1.3.1. Оснивање попечитељства и административна подела земље.	123
1.3.2. Сретењски устав.	124
1.3.3. Претварање Државног совјета у „Управитељни совјет“, односно „Књажевски совјет“. Нова територијална подела и нова организација локалне управе уведене 1836. године.	126
1.3.4. „Турски“ устав.	127
1.3.5. Абдикација кнеза Милоша, одређивање намесништва и прва влада кнеза Михаила Обреновића (1840–1842).	129
2. ДОБА УСТАВОБРАНИТЕЉА И ДРУГА ВЛАДА МИЛОША И МИХАИЛА.	130
2.1. Уставобранитељски режим (1842–1858).	130
2.1.1. Карактеристике уставобранитељског режима.	130
2.1.2. Организација власти за време владе уставобранитеља.	131
2.1.3. Доношење Српскога грађанског законика.	135
2.1.4. Међународни положај Србије.	137
2.2. Друга влада Милоша и Михаила (1858–1868).	138
2.2.1. Организација власти у периоду 1858–1868.	138
2.2.2. Заокружење кодификаторског рада.	144
2.2.2.1. У доба друге владе Милоша и Михаила кодификаторски рад у Србији био је заокружен.	144
2.2.2.2. Кривични законик.	144
2.2.2.3. Трговачки законик.	146
2.2.2.4. Процесни законици.	146
3. ВЛАДАВИНА МИЛАНА И АЛЕКСАНДРА ОБРЕНОВИЋА.	147
3.1. Устав од 29. јуна 1869, тзв. „намеснички“ устав.	147
3.1.1. Предигра и доношење Устава.	147
3.1.2. Основне одредбе Устава од 29. јуна 1869.	149
3.1.3. Основне одредбе органских закона.	151
3.1.4. Закони „младоконзервативне“ владе.	153
3.1.5. „Напредњачки“ закон из 1881. и 1884. године.	154
3.2. Привредни и друштвени развој Србије.	156

3.2.1. Привредни развој	156
3.2.2. Имовинско и класно диференцирање	158
3.2.3. Друштвено-економски узроци промена до којих је дошло 1903. године	161
3.3. Међународни положај Србије	161
3.4. Устав од 22. децембра 1888.	164
3.4.1. Предигра и доношење Устава	164
3.4.2. Устав од 22. децембра 1888.	165
3.4.3. Доношење органских закона	170
3.4.4. Државни удар од 1. априла 1893.	172
3.4.5. Државни удар од 9. маја 1894.	173
3.5. Питања промене устава. Успостављање личног режима краља Александра	175
3.5.1. Питање промене Устава.	175
3.5.2. Успостављање личног режима краља Александра	177
3.6. Устав од 6. априла 1901.	180
3.6.1. Октроисање новог устава	180
3.6.2. Политичке странке и доношење новог устава. Незадовољство народа у земљи уставном променом.	182
3.7. Доношење Устава од 1903. године	184
3.7.1. Друштвени и политички услови.	184
3.7.2. Устав од 5. јуна 1903. године	187
3.8. Борбе за локалну самоуправу у Србији од почетка осамдесетих година XIX века	187
4. ОСНОВНЕ ЦРТЕ РАЗВИТКА СРПСКЕ ДРЖАВЕ У ПЕРИОДУ 1903–1914.	194
4.1. Економски и друштвени развој	194
4.2. Организација власти.	200
Основни извори и основна литература	203
Глава II	
ЦРНА ГОРА	207
1. ПОСТАНАК И РАЗВИТАК ДРЖАВЕ	207
1.1. Стварање државне организације	207
1.2. Књажевина (1852–1910)	209
1.2.1. Проглашење књажевине и влада књаза Данила	209
1.2.2. Влада књаза Николе	210
1.3. Краљевина (1910–1918)	214

2. РАЗВИТАК ПРАВА	214
Одабрани извори и основна књижевност	221
Глава III	
ХРВАТСКА	223
1. ПОРЕКЛО И ПОВЕСТ ХРВАТСКО-УГАРСКЕ ДРЖАВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ	223
2. ХРВАТСКО-УГАРСКА НАГОДБА ОД 1868. ГОДИНЕ	225
2.1. Аустро-угарска нагодба	225
2.2. Државноправни положај Хрватске према хрватско-угарској нагодби.	226
2.2.1. Постанак хрватско-угарске нагодбе.	226
2.2.2. Угарско-хрватска државна заједница.	226
2.2.3. Заједнички послови	227
2.2.4. Заједнички органи власти.	227
2.2.5. Хрватски самоуправни органи	228
2.2.6. Територијално питање.	229
2.2.7. Питање о државним својствима Хрватске у доба нагодбе.	230
3. РАЗВИТАК ПРАВА	232
Одабрани извори и основна књижевност	232

Део III НАЈНОВИЈЕ ДОБА (XX ВЕК)

Глава I	
СТВАРАЊЕ ПРВЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДРЖАВЕ	237
1. ПРЕДИСТОРИЈА СТВАРАЊА ПРВЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ ДРЖАВЕ	237
2. ПОСТАНАК КРАЉЕВИНЕ СХС	238
2.1. Србија и југословенско питање 1914–1915. Нишка декларација	238
2.1.1. Сарајевски атентат и аустроугарска објава рата Србији.	238
2.1.2. Нишка декларација.	238
2.1.3. Слом Србије	240
2.2. Крфска декларација.	240
2.2.1. Оснивање Југословенског одбора.	240
2.2.2. Доношење Крфске декларације.	241
2.3. Стварање Народног вијећа и државе Словенаца, Хрвата и Срба	245

2.4. Женевска конференција	247
2.4.1. Односи српске владе и Југословенског одбора после доношења Крфске декларације	247
2.4.2. Женевска конференција	250
2.5. Прводецембарски акт	251
2.5.1. Пробој Солунског фронта	251
2.5.2. Одлука Народног вијећа СХС о уједињењу са Србијом и Црном Гором	251
2.5.3. Присаједињење Војводине и Црне Горе Србији.	253
2.5.4. Прводецембарски акт	253
Основни извори и основна литература	253
Глава II	
ДРЖАВНОПРАВНИ РАЗВИТАК ЈУГОСЛАВИЈЕ (1918–1941)	256
1. ПРВА ВЛАДА КРАЉЕВСТВА СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА И ПРИВРЕМЕНО НАРОДНО ПРЕДСТАВНИШТВО	256
1.1. Образовање прве владе	256
1.2. Привремено народно представништво	256
2. УСТАВ КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА ОД 28. ЈУНА 1921. ТЗВ. ВИДОВДАНСКИ УСТАВ	257
2.1. Доношење Видовданског устава.	257
2.1.1. Рад Уставотворне скупштине.	257
2.1.2. Уставни нацрти које је израдила опозиција.	260
2.2. Карактеристике Устава од 28. јуна 1921. године	261
2.3. Органи власти.	263
3. КРИЗА ПАРЛАМЕНТАРИЗМА У КРАЉЕВИНИ СХС И ШЕСТОЈАНУАРСКА ДИКТАТУРА	267
3.1. Општи поглед	267
3.2. Спољнополитички моменти	268
3.3. Државни удар и диктатура	269
3.3.1. Државни удар од 6. јануара 1929.	269
3.3.2. Обележја шестојануарске диктатуре	270
3.3.3. Пријем монарходиктатуре у земљи	270
3.4. Организација власти (1929–1931)	271
3.4.1. Положај краља	271
3.4.2. Организација врховне државне управе.	272
3.4.3. Судска власт	272
3.4.4. Локална управа	273
3.4.5. Карактеристике организације власти	275

4. УСТАВ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ ОД	
3. СЕПТЕМБРА 1931. ТЗВ. „СЕПТЕМБАРСКИ“ УСТАВ	276
4.1. Питање рестаурације уставног и парламентарног режима	276
4.1.1. Врхови шестојануарске диктатуре и успостављање уставног поретка	276
4.1.2. Краљева прокламација од 3. септембра 1931. године	279
4.2. Устав од 3. септембра 1931. године	279
4.2.1. Постојећи подаци о раду па изради Устава	279
4.2.2. Карактеристике Устава од 3. септембра 1931. године	280
4.2.3. Органи власти по Септембарском уставу	283
4.2.4. Задржавање на снази закона донетих у току 1929–1931. и по октроисању новог устава	292
4.3. Незадовољство режимом и захтеви за преуређење државе	293
4.3.1. Успостављање уставног поретка	293
4.3.2. Незадовољство у земљи политичким променама извршеним у септембру 1931. године	294
4.4. Ревизије Устава Краљевине Југославије од 3. септембра 1931. године	299
5. РАЗВИТАК ПРАВА	302
5.1. Општи поглед	302
5.2. Јавно право	303
5.3. Приватно право	304
Основни извори и основна литература	306